"ADVANCED JOURNAL OF UNIVERSITY SCIENCE AND CREATIVE INNOVATIONS"

BO‘LAJAK INGLIZ TILI O‘QITUVCHILARIDA TIL KO‘NIKMALARI RIVOJLANGANLIGI DIAGNOSTIKASI

Kulijanov Umid Axmedovich
Yangi asr universiteti dotsenti, Toshkent, O‘zbekiston
E-mail: umid.kulijanov@gmail.com; ORCID: https://orcid.org/0009-0007-0523-4083
DOI: 10.67620/ajousci.240037

Annotatsiya. *Bo‘lajak chet tili o‘qituvchilarining til tayyorgarligi ko‘pincha til testlari yoki yagona kommunikativ ball bilan baholanadi, bu esa til natijasi bilan kasbiy-pedagogik bajarish o‘rtasidagi farqni yashiradi. Maqolaning maqsadi – til ko‘nikmalari rivojlanganligini ikki sathda farqlab baholovchi diagnostik tizimni asoslash va uning aniqlovchi bosqichdagi natijalarini taqdim etish. Tajriba-sinov 2023–2026-yillarda uchta oliy ta’lim muassasasida «Xorijiy til va adabiyoti (ingliz tili)» yo‘nalishining 565 nafar talabasi (283 nafar tajriba va 282 nafar nazorat guruhi) ishtirokida o‘tkazildi. Diagnostik konstruksiya CEFR qo‘shimcha jildidagi kommunikativ faoliyat rejimlariga tayanadi; dalil manbalari sifatida tinglash va o‘qish vazifalari, og‘zaki va yozma mahsulotlar, integratsiyalashgan topshiriqlar, pedagogik keys, mikroo‘qitish va analitik rubrika qo‘llandi. Ikki sathga ajratilgan to‘rt mualliflik mezoni – retseptiv-interpretativ, produktiv-kommunikativ, interaksion-funksional va mediativ-kasbiy – hamda ularning ko‘rsatkichlari, dalil vositalari va to‘rt darajali tavsiflari ishlab chiqildi. Aniqlovchi bosqichda har ikki guruhda talabalarning 73,8–77,7 foizi past va quyi darajalarda bo‘lgani, guruhlar o‘rtasida statistik ahamiyatli farq yo‘qligi aniqlandi (t = 0,03–0,10; tkr = 1,96). Ikki sathli diagnostika talabaning til imkoniyatini va undan pedagogik maqsadda foydalanish sifatini alohida aniqlab, keyingi metodik ta’sirni maqsadli belgilash imkonini beradi.*

Kalit so‘zlar: *til ko‘nikmalari; bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchisi; diagnostika; baholash mezonlari; mediatsiya; analitik rubrika; mikroo‘qitish; pedagogik tajriba-sinov.*

Abstract. *The language preparation of future foreign language teachers is often assessed with language tests or a single communicative score, which conceals the difference between a language outcome and professional-pedagogical performance. The aim of the article is to substantiate a diagnostic system that assesses the development of language skills at two separate levels and to present its results at the baseline stage. The experiment was conducted in 2023–2026 at three universities in Uzbekistan with 565 students of the "Foreign Language and Literature (English)" programme (283 in experimental and 282 in control groups). The diagnostic construct draws on the modes of communication in the CEFR Companion Volume;*

evidence came from listening and reading tasks, oral and written products, integrated tasks, pedagogical cases, microteaching and an analytic rubric. Four author-designed criteria grouped into two levels – receptive-interpretative, productive-communicative, interactional-functional and mediative-professional – were developed together with indicators, evidence tools and four-level descriptors. At baseline, 73.8–77.7% of students in both groups were at the low and lowest levels, and no statistically significant difference between the groups was found (t = 0.03–0.10; critical value 1.96). Two-level diagnostics separates students’ language capacity from the quality of its pedagogical use and makes it possible to target subsequent methodological support.

Key words: *language skills; future English teacher; diagnostics; assessment criteria; mediation; analytic rubric; microteaching; pedagogical experiment.*

KIRISH

Bo‘lajak chet tili o‘qituvchisining til tayyorgarligi ikki xil natijani qamrab oladi: tinglab tushunish, gapirish, o‘qish va yozish orqali ma’noni qabul qilish va ifodalash imkoniyati hamda bu imkoniyatdan sinfda pedagogik maqsadda foydalana olish. Ular o‘zaro bog‘liq, ammo bir-biriga teng emas. F. Faez, M. Karas va T. Uchixaraning metatahlili til bilish darajasi bilan o‘qituvchilarning o‘z pedagogik samaradorligini baholashi o‘rtasida faqat o‘rtacha bog‘liqlik (r = 0,37) mavjudligini ko‘rsatgan [5, 2021]. D. Frimen va hammualliflar o‘quvchini baholash va unga qayta aloqa berishni o‘qituvchining sinfdagi til faoliyatining alohida sohasi sifatida ajratadi [6, 2015], J. Richards esa ingliz tilini ingliz tili orqali o‘qitishni til bilish darajasi, pedagogik bilim va sinfdagi bajarish munosabati sifatida tahlil qiladi [9, 2017].

Amaliyotda esa bo‘lajak o‘qituvchilarning til tayyorgarligi ko‘pincha leksik-grammatik testlar yoki yagona kommunikativ ball bilan baholanadi. Bunday ko‘rsatkich talaba matnni yaxshi anglab, ravon gapirsa-da, mazmunni o‘quvchiga mos soddalashtira olmasligini yoki, aksincha, maqbul didaktik qarorni til resursi cheklangani sababli to‘liq ifodalay olmasligini ko‘rsatmaydi. Til testlari nazariyasida o‘lchanayotgan konstruksiyani aniq belgilash baholash natijalarini to‘g‘ri talqin qilishning asosiy sharti sifatida qaraladi [3, 1990]. CEFR qo‘shimcha jildi kommunikativ til faoliyatini retsepsiya, produksiya, interaksiya va mediatsiya rejimlari orqali tavsiflaydi [4, 2020], biroq bu rejimlar tayyor baholash mezonlari emas, balki faoliyat turlaridir va ularni o‘qituvchi tayyorlash maqsadlariga moslab talqin qilish talab etiladi.

Milliy tadqiqotlarda bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining yozuv malakalarini takomillashtirishda baholash xususiyatlari [2, 2024] va kommunikativ-metodik kompetensiyalarini rivojlantirish (Abduvaliyeva, 2025) masalalari o‘rganilgan, biroq til natijasi bilan kasbiy-pedagogik bajarishni yagona diagnostik konstruksiya doirasida farqlovchi tizim ishlab chiqilmagan. Ta’lim natijalarini dalilga asoslangan va oldindan belgilangan mezonlar asosida aniqlash zarurati ta’lim sifatini ta’minlash tizimida xolislik, hisobdorlik, ochiqlik va shaffoflikka asoslangan mexanizmlarni rivojlantirishni nazarda tutuvchi davlat siyosati bilan ham bog‘liq [8, 2025].

Maqolaning maqsadi – bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarida til ko‘nikmalari rivojlanganligini til natijasi va kasbiy-pedagogik bajarish sathlarida farqlab baholovchi mezonlar, ko‘rsatkichlar va darajalarni asoslash hamda ular asosida o‘tkazilgan aniqlovchi diagnostika natijalarini taqdim etish.

2. Materiallar va metodlar

Tadqiqot tajriba va nazorat guruhlari qiyoslanadigan pedagogik tajriba-sinov sifatida 2023–2024, 2024–2025 va 2025–2026 o‘quv yillarida uch bosqichda – aniqlovchi-diagnostik, shakllantiruvchi va yakuniy-nazorat – o‘tkazildi. Unda O‘zbekiston milliy pedagogika universiteti, Jizzax davlat pedagogika universiteti va Namangan chet tillar universitetining «Xorijiy til va adabiyoti (ingliz tili)» yo‘nalishi 1–2-kurs talabalari ishtirok etdi (1-jadval). Tanlanmaning tadqiqot predmetiga muvofiqligi ishtirokchilarning kelgusi kasbiy faoliyati bilan belgilanadi: ular uchun to‘rt til ko‘nikmasi yo‘riq berish, tushuntirish, savol qo‘yish, o‘quvchi javobini qabul qilish va qayta aloqa berish kabi pedagogik vazifalarning til asosidir.

1-jadval.

Tajriba-sinov maydonlari va ishtirokchilar

T/r	Tajriba-sinov maydoni	Jami	Tajriba guruhi	Nazorat guruhi
1	O‘zbekiston milliy pedagogika universiteti	203	102	101
2	Jizzax davlat pedagogika universiteti	155	77	78
3	Namangan chet tillar universiteti	207	104	103
	Jami	**565**	**283**	**282**

Guruhlar bir ta’lim yo‘nalishi, umumiy tashkiliy sharoit, o‘quv mazmuni va boshlang‘ich til tayyorgarligi jihatidan taqqoslanadigan qilib shakllantirildi. Taqqoslashning metodik qiymati guruhlarning mutlaq bir xilligida emas, tekshirilayotgan ta’sirdan tashqari asosiy ta’lim omillarining imkon qadar muvofiq saqlanishidadir. Shakllantiruvchi bosqichda tajriba guruhlarida mualliflik metodikasi va mashqlar tizimi qo‘llandi, nazorat guruhlarida mashg‘ulotlar amaldagi fan dasturi asosida olib borildi. Mazkur maqolada diagnostik tizim va aniqlovchi bosqich natijalari yoritiladi.

Diagnostik tizimning nazariy tayanchi sifatida CEFR qo‘shimcha jildidagi retsepsiya, produksiya, interaksiya va mediatsiya rejimlari olindi [4, 2020]. Ular asosida to‘rtta mualliflik mezoni ishlab chiqilib, ikki sathga ajratildi: I sath – til-kommunikativ faoliyat natijasi (retseptiv-interpretativ va produktiv-kommunikativ mezonlar), II sath – integratsiyalashgan kasbiy-pedagogik bajarish (interaksion-funksional va mediativ-kasbiy mezonlar). Diagnostik aniqlik uchun besh tushuncha farqlandi: mezon natijaning umumiy sifat jihatini, baholanadigan til faoliyati mezon namoyon bo‘ladigan kommunikativ harakatni, ko‘rsatkich mezonning kuzatiladigan belgisini, kuzatiladigan harakat talabaning amaliy bajarishini, dalil vositasi esa shu bajarish haqida ma’lumot olish shaklini ifodalaydi.

Diagnostika bitta test shakli bilan cheklanmadi. Retseptiv-interpretativ mezon tinglash va o‘qish vazifalari hamda javob varaqlari, produktiv-kommunikativ mezon og‘zaki va yozma mahsulotlar, interaksion-funksional mezon o‘zaro muloqot va integratsiyalashgan topshiriqlar hamda kuzatish varaqasi, mediativ-kasbiy mezon pedagogik keys, modellashtirilgan vaziyat va qisqa mikroo‘qitish epizodlari orqali baholandi. Interaksion va mediativ vazifalarda bir vaziyatga bir nechta maqbul javob bo‘lishi mumkinligi sababli ochiq mahsulotlar analitik rubrika asosida ekspert tomonidan baholandi: «namunaviy javob»ga moslik emas, harakatning mezon ko‘rsatkichlariga muvofiqligi hisobga olindi. Portfolio, o‘z-o‘zini baholash va tengdosh qayta aloqasi asosiy natija o‘rnini bosmadi va refleksiv korreksiyaga oid qo‘shimcha dalil sifatida qo‘llandi [7, 2007]. Natijalar yuqori, o‘rta, past va quyi darajalarda qayd etildi.

Diagnostik ma’lumotlarning ishonchliligi bir necha talab orqali ta’minlandi. Birinchidan, baholash vazifalari metodik model, mashqlar tizimi va to‘rt mezon bilan mazmunan muvofiqlashtirildi. Ikkinchidan, tajriba va nazorat guruhlarida bir xil mezon va ko‘rsatkichlar qo‘llandi. Uchinchidan, boshlang‘ich va yakuniy vazifalar mazmunan turlicha, ammo natijaviy obyekt, murakkablik va baholash ko‘rsatkichlari jihatidan ekvivalent qilib tanlandi, bu eslab qolish omilini istisno etdi. To‘rtinchidan, ochiq mahsulotlar umumiy taassurot bilan emas, rubrika ko‘rsatkichlari bo‘yicha tahlil qilindi. Beshinchidan, retseptiv, produktiv, interaksion va mediativ natijalar bir-biridan farqlandi, bu konstrukt validligining muhim shartidir [3, 1990]. Guruhlarning boshlang‘ich holati har bir mezon bo‘yicha o‘rtacha qiymatlarni Styudent t-mezoni yordamida qiyoslash orqali tekshirildi ($\alpha = 0,05$; tkr = 1,96).

3. Natijalar

Ishlab chiqilgan diagnostik tizim 2-jadvalda keltirilgan. Retseptiv-interpretativ mezonda tinglab tushunish va o‘qish bitta mezon doirasida baholansa-da, alohida topshiriq va dalil vositalariga ega diagnostik obyektlar sifatida saqlanadi. Produktiv-kommunikativ mezonda gapirish va yozish mazmunni ifodalashning ikki shakli sifatida baholanadi: og‘zaki mahsulotda ravonlik, yozma mahsulotda kompozitsion yaxlitlik xos ko‘rsatkich bo‘lib qoladi.

2-jadval.

Til ko‘nikmalari rivojlanganligini baholash mezonlari

Sath	Mezon (CEFR rejimi)	Asosiy ko‘rsatkichlar	Dalil vositalari
I	Retseptiv-interpretativ (retsepsiya)	Asosiy mazmun va g‘oyani anglash; muhim va detal axborotni ajratish; kommunikativ maqsad, munosabat va matn funksiyasini anglash; kontekst asosida talqin qilish; axborotni vazifaga muvofiq saralash	Tinglash va o‘qish vazifalari, javob varag‘i, axborotni saralash topshirig‘i
I	Produktiv-kommunikativ (produksiya)	Aniqlik va mantiqiylik; kommunikativ maqsadga muvofiqlik; lug‘aviy-grammatik aniqlik; ravonlik (og‘zaki) yoki kompozitsion yaxlitlik (yozma); adresatga moslik; qayta ifodalash va tahrirlash	Og‘zaki vazifa, yozma ish, audio va video yozuv, analitik rubrika
II	Interaksion-funksional (interaksiya)	Hamsuhbat harakatiga mos reaksiya; muloqot navbatini davom ettirish; savol-javobni maqsadga muvofiq tashkil etish; avvalgi axborotdan keyingi harakatda foydalanish; ko‘nikmalarni funksional integratsiyalash	Integratsiyalashgan vazifa, o‘zaro muloqot topshirig‘i, kuzatish varaqasi, audio va video yozuv
II	Mediativ-kasbiy (mediatsiya)	Axborotni pedagogik maqsadga muvofiq qayta ishlash; soddalashtirish va tushuntirish; vazifa va adresat ehtiyojini anglash; didaktik qaror; qarorni til harakatida amalga oshirish; og‘zaki yoki yozma qayta aloqa; refleksiv korreksiya	Pedagogik keys, modellashtirilgan vaziyat, mikroo‘qitish, analitik rubrika, portfolio

Interaksion-funksional mezonda to‘rt ko‘nikma natijalari bitta ballga mexanik jamlanmaydi: qo‘llangan ko‘nikmalar soni emas, avvalgi til harakati natijasi keyingi harakatni qanday ta’minlagani baholanadi. Mediativ-kasbiy mezon ma’noni qayta ishlash, soddalashtirish

va boshqa shaxs uchun tushunarli qilishga asoslangan mediatsiya mantig‘ini o‘qituvchi vazifalari bilan bog‘laydi; uning ko‘rsatkichlari «pedagogik vazifa – didaktik qaror – til harakati» munosabatini kuzatiladigan natijaga aylantiradi. Masalan, mikroo‘qitish natijasi «dars o‘tkaza oldi yoki olmadi» tarzida umumlashtirilmaydi, balki vazifani anglash, axborotni qayta ishlash, qaror qabul qilish, mazmunni adresatga mos tushuntirish, qayta aloqa va keyingi korreksiya bo‘yicha alohida kuzatiladi.

Darajalar to‘rt mezon bo‘yicha harakatlarning mustaqilligi, barqarorligi, maqsadga muvofiqligi va bir bosqichdan keyingisiga o‘tish sifati bilan tavsiflanadi. Yuqori darajada talaba axborotning mazmuni, detallari va funksiyasini mustaqil anglaydi, mazmunni aniq va adresatga mos ifodalaydi, bir til faoliyati natijasini keyingi harakatga maqsadli o‘tkazadi, maqbul didaktik qaror qabul qilib, o‘z faoliyatini mustaqil korreksiya qiladi. O‘rta darajada asosiy mazmun to‘g‘ri anglanadi va pedagogik maqsad tushuniladi, ammo ayrim detal, til aniqligi, natijaviy o‘tish yoki qarorni til harakatiga aylantirishda yo‘naltirish talab etiladi. Past darajada axborot qisman anglanadi, ifoda va natijaviy o‘tish barqaror emas, vazifa, adresat va qarorni bog‘lashda muntazam qiyinchilik kuzatiladi. Quyi darajada asosiy mazmunni ajratish uchun tashqi tayanch zarur, o‘zaro muloqot va funksional integratsiya deyarli shakllanmagan, qayta aloqa mustaqil korreksiyaga aylanmaydi. Mezonlar qat’iy chiziqli bosqichlar emas: yuqori retseptiv yoki produktiv natija yuqori mediativ-kasbiy natijani o‘z-o‘zidan ta’minlamaydi.

Aniqlovchi diagnostika natijalari 3-jadvalda keltirilgan. Har ikki guruhda yuqori darajadagi talabalar ulushi barcha mezonlar bo‘yicha 6,0–7,8 foizni, o‘rta daraja 16,0–19,5 foizni tashkil etdi; talabalarning 73,8–77,7 foizi past va quyi darajalarda bo‘ldi. Bu holat til-kommunikativ (I sath) natijalarga ham, integratsiyalashgan kasbiy-pedagogik (II sath) natijalarga ham xos.

3-jadval. Aniqlovchi bosqichda tajriba (TG) va nazorat (NG) guruhlarining darajalar bo‘yicha taqsimoti

Mezon	Guruh	Yuqori, %	O‘rta, %	Past, %	Quyi, %	O‘rtacha qiymat	t
Retseptiv-interpretativ	TG	6,7	16,6	37,5	39,2	2,12	0,10
	NG	7,1	17,4	35,5	40,1	2,11	
Produktiv-kommunikativ	TG	6,4	17,0	38,9	37,8	2,16	0,03
	NG	6,7	16,3	39,0	37,9	2,16	
Interaksion-funksional	TG	6,0	16,6	40,3	37,1	2,17	0,08
	NG	6,4	16,0	40,8	36,9	2,18	
Mediativ-kasbiy	TG	7,8	17,3	38,9	36,0	2,25	0,03
	NG	6,7	19,5	37,6	36,2	2,24	

Izoh: TG – tajriba guruhi (n = 283), NG – nazorat guruhi (n = 282); t – Styudent mezonining empirik qiymati (ozodlik darajasi ≈ 563; tkr = 1,96; α = 0,05).

Barcha mezonlar bo‘yicha empirik t-qiymatlar (0,03–0,10) kritik qiymatdan (1,96) kichik bo‘lib, guruhlarning boshlang‘ich o‘rtacha ko‘rsatkichlari o‘rtasida statistik ahamiyatli farq aniqlanmadi. Bu guruhlarning mutlaq tengligini isbotlamaydi, lekin shakllantiruvchi ta’sir natijalarini keyinchalik qiyoslash uchun asos bo‘ladi.

4. Muhokama

Natijalar til tayyorgarligini yagona ko‘rsatkich bilan baholashning cheklanganligi haqidagi xulosani qo‘llab-quvvatlaydi. Til bilish darajasi va pedagogik faoliyat o‘rtasidagi bog‘liqlik o‘rtacha ekanini ko‘rsatgan metatahlil [5, 2021] hamda til bilish, pedagogik bilim va sinfdagi bajarishni farqlovchi yondashuvlar [6, 2015; 9, 2017] ikki sathli diagnostikaning nazariy asosini mustahkamlaydi. Sathlarning ajratilishi kasbiy bajarishdagi muammo til resursining cheklanganligi yoki didaktik qaror bilan bog‘liqligini aniqlab, keyingi metodik ta’sirni maqsadli belgilash imkonini beradi.

CEFR rejimlaridan tayyor shkala sifatida emas, faoliyat turlari tavsifi sifatida foydalanish hujjatning o‘z maqsadiga mos keladi [4, 2020]. Mediatsiya rejimi ayniqsa samarali tayanch bo‘ldi: axborotni qayta ishlash, soddalashtirish va boshqa shaxs uchun tushunarli qilish bo‘lajak o‘qituvchining tushuntirish va qayta aloqa berish kabi kasbiy vazifalariga bevosita mos keladi. Refleksiv dalillarning qo‘shimcha manba sifatida qo‘llanishi EPOSTLda o‘z-o‘zini baholashning professional rivojlanishni anglash vositasi sifatida talqin qilinishiga muvofiq [7, 2007].

Aniqlovchi bosqichda talabalarning katta qismi faqat I sathda emas, II sathda ham past va quyi darajalarda bo‘lgani 1–2-kurslarda umumiy til tayyorgarligi o‘z-o‘zidan pedagogik qo‘llashga o‘tmasligini ko‘rsatadi. Mediativ-kasbiy mezon bo‘yicha boshlang‘ich taqsimot boshqa mezonlarnikidan keskin farq qilmagan; bu til va kasbiy natijalar bir xil darajada cheklangan holatda ekanini bildiradi va har ikki sathga yo‘naltirilgan metodik ta’sir zaruratini asoslaydi.

Tadqiqotning cheklovlari ham mavjud. Guruhlar tasodifiy taqsimlash orqali emas, taqqoslanuvchanlik talabi asosida shakllantirilgan; ekspert baholarining ishonchliligi rubrikani bir xil qo‘llash orqali ta’minlangan, ekspertlararo muvofiqlik koeffitsiyentini hisoblash esa keyingi tadqiqot vazifasidir; tajriba-sinov bitta ta’lim yo‘nalishi doirasida o‘tkazilgan. Shakllantiruvchi bosqichdan keyingi natijalar va ularning statistik tahlili alohida maqolada yoritiladi.

5. Xulosa

Bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarida til ko‘nikmalari rivojlanganligini baholash uchun ikki sathli, to‘rt mezonli diagnostik tizim ishlab chiqildi. I sathda retseptiv-interpretativ va produktiv-kommunikativ til faoliyati, II sathda interaksion-funksional va mediativ-kasbiy bajarish baholanadi; har bir mezon ko‘rsatkichlar, kuzatiladigan harakatlar, dalil vositalari va to‘rt darajali tavsiflar bilan ta’minlangan. Uchta oliy ta’lim muassasasidagi 565 nafar talaba ishtirokidagi aniqlovchi diagnostika guruhlarning boshlang‘ich holati statistik jihatdan farqlanmasligini va talabalarning taxminan to‘rtdan uch qismi har ikki sathda past va quyi darajalarda ekanini ko‘rsatdi. Tizimdan bo‘lajak chet tili o‘qituvchilarini tayyorlashda joriy va yakuniy baholashni loyihalashda, pedagogik amaliyot natijalarini baholashda hamda o‘quv dasturlarida ta’lim natijalari bilan baholash vositalarini muvofiqlashtirishda foydalanish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abduvaliyeva D.I. Bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarida kommunikativ-metodik kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish // Oliy attestatsiya komissiyasi: офиц. сайт., 2025. URL: https://oak.uz/pages/24150 (дата обращения: 07.09.2026).
2. Alimardonova M.B. Bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining yozuv malakalarini takomillashtirishda baholash xususiyatlari // Oliy attestatsiya komissiyasi : офиц. Сайт, 2024. URL: https://oak.uz/index.php/pages/19972 (дата обращения: 07.09.2026).

3. Bachman L. F. Fundamental considerations in language testing. Oxford: Oxford University Press, 1990.
4. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume / Council of Europe. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2020.
5. Faez F., Karas M., Uchihara T. Connecting language proficiency to teaching ability: A meta-analysis // Language Teaching Research. 2021. Vol. 25, No. 5. P. 754–777. DOI: 10.1177/1362168819868667.
6. English-for-Teaching: Rethinking teacher proficiency in the classroom / D. Freeman, A. Katz, P. Garcia Gomez, A. Burns // ELT Journal. 2015. Vol. 69, No. 2. P. 129–139. DOI: 10.1093/elt/ccu074.
7. European portfolio for student teachers of languages: A reflection tool for language teacher education / D. Newby, R. Allan, A.-B. Fenner [et al.]. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2007.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «Ta’lim sifatini ta’minlash va ta’lim xizmatlari ko‘rsatish tizimini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida»gi PF-76-son Farmoni (05.05.2025) // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi (Lex.uz). URL: https://lex.uz/docs/-7513052 (дата обращения: 07.09.2026).
9. Richards J.C. Teaching English through English: Proficiency, pedagogy and performance // RELC Journal. 2017. Vol. 48, No. 1. P. 7–30. DOI: 10.1177/0033688217690059.